

D E C I Z I E

22 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Agrocenter EuroChem”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Agrocenter EuroChem” împotriva Serviciului Vamal, Biroului Vamal Nord cu privire la contestarea actelor administrative,

împotriva încheierii din 12 mai 2020 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a declarat inadmisibil apelul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „Agrocenter EuroChem” împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central,

c o n s t a t ă :

La 24 iulie 2019 SRL „Agrocenter EuroChem” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal, Biroului Vamal Nord, prin care a solicitat anularea procesului-verbal nr. 20/02 din 14 mai 2019 și deciziile de regularizare nr.162 din 28 mai 2019 și nr. 182 din 11 iunie 2019 eliberate de Biroul Vamal Nord.

Prin hotărârea din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Agrocenter EuroChem”.

La 17 ianuarie 2020 SRL „Agrocenter EuroChem” a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, prin care a solicitat repunerea apelului în termen, admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată.

Prin încheierea din 12 mai 2020 a Curții de Apel Bălți s-a declarat inadmisibil apelul depus de SRL „Agrocenter EuroChem” împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central.

La 05 iunie 2020, SRL „Agrocenter EuroChem” a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 12 mai 2020 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea încheierii instanței de apel și remiterea cauzei la Curtea de Apel Bălți la etapa primirii cererii de apel.

Înaintând cererea de recurs în baza art. 429, 432 Codul de procedură civilă, recurenta a indicat că recursul este depus în termen, or, a luat cunoștință cu încheierea din 12 mai 2020 a Curții de Apel Bălți la data de 21 mai 2020.

SRL „Agrocenter EuroChem” consideră încheierea recurată neîntemeiată, ilegală, emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept procedură și care urmează a fi apreciată ca o limitare a dreptului apelantului la accesul liber la justiție.

În susținerea poziției date, recurenta a menționat că, prin hotărârea din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Agrocenter EuroChem” împotriva Biroului Vamal Nord, privind anularea actului administrativ.

Recurenta a precizat că la 24 decembrie 2019, în termen legal a depus apel nemotivat împotriva hotărârii contestate.

În acest context, SRL „Agrocenter EuroChem” a subliniat că din greșeală a expediat cererea de apel în adresa Curții de Apel Bălți, care prin încheierea din 03 ianuarie 2020 a restituit apelul declarat. Iar, pe cale de consecință, la 17 ianuarie 2020 a depus repetat cererea de apel la Judecătoria Bălți, sediul Central.

Astfel, recurenta consideră că a exercitat acțiunea procedurală și a depus apel nemotivat împotriva hotărârii contestate în termenul legal de 30 de zile, dar nu la 17 ianuarie 2020, așa cum a constatat instanța de apel în încheierea din 12 mai 2020.

Prin urmare, nu pot fi reținute concluziile instanței de apel precum că „cele invocate de apelantul SRL „Agrocenter EuroChem” nu constituie temei justificativ pentru a repune partea în termenul de atac a hotărârii din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, în situația în care acesta a fost inițiatorul prezentei spețe, a cunoscut despre litigiul dat, a recepționat dispozitivul hotărârii, era la curent cu materialele cauzei, având în asemenea circumstanțe, toate pârghiile legale de a se folosi de dreptul său procedural și a depune în termen și la organul emitent, apelul preliminar, nemotivat”.

Așadar, în opinia recurente respingerea cererii de repunerea în termen din motivul expedierii de către partea în proces a cererii de apel nu în adresa instanței de fond, dar în adresa Curții de Apel Bălți și restituirea apelului pentru motivele enunțate (apel depus în termen, dar greșit expediat în adresa Curții de Apel), duce la atingerea nejustificată a dreptului SRL „Agrocenter EuroChem” de acces la instanța de judecată, protejat de art. 5 din Codul de procedură civilă și art. 20 din Constituție.

SRL „Agrocenter EuroChem” consideră că restituirea recursului ca fiind tardiv pe motivul nedeunerii acestuia la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, pare a fi o sancțiune dură pentru omisiunea părții în proces. În acest sens, ar putea fi pusă în discuție îngrădirea accesului la justiție în lumina jurisprudenței CEDO, pentru nerespectarea unor rigori de formalism excesiv și nejustificat în exercitarea unei căi de atac.

Or, SRL „Agrocenter EuroChem” a depus apelul inițial la Curtea de Apel Bălți, care în virtutea legii este competentă să exercite controlul actelor judecătorești în speță.

Iar, restituirea de către Curtea de Apel Bălți a cererii de apel pe motivul tardivității, în condițiile în care apelul inițial a fost depus în interiorul termenului de declarare, constituie un formalism excesiv, ceea ce condiționează flexibilitatea aplicării art. 65, 237 Codului administrativ, întru evitarea îngrădirii dreptului de acces la justiție, garantat de art. 6 § 1 CEDO.

În conformitate cu art. 9 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sunt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Astfel, deși instanțelor de judecată le revine, în primul rând, sarcina de a interpreta și de a aplica normele de drept procedural, un formalism excesiv în aplicarea acestora se poate dovedi contrar art. 6 § 1 CEDO, atunci când acesta se face în detrimentul unuia dintre participanții la proces (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei*, nr. 48.553/99, pct. 81, CEDO 2002-VII).

Efectivitatea dreptului de acces impune ca un individ să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile sale (*Bellet împotriva Franței*, Hotărârea din 4 decembrie 1995, pct. 42, 36, *Canete de Goni împotriva Spaniei*, nr. 55.782/00, pct. 34, CEDO 2002-VIII).

Drept urmare, în speță (apelul a fost depus la 24 decembrie 2019 -în termenul de 30 zile prevăzut de lege) este important de menționat că Curtea Europeană de nenumărate ori s-a expus că o interpretare deosebit de strictă a regulilor de procedură în instanțele naționale (formalism excesiv) poate priva reclamantii de dreptul lor la acces la instanță.

Astfel, soluția adoptată de instanța de apel, prin încheierea din 12 mai 2020 nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CEDO.

La 29 iunie 2020 Biroul Vamal Nord a depus referință asupra cererii de recurs, prin care a solicitat respingerea recursului SRL „Agrocenter EuroChem” și menținerea încheierii instanței de apel.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

Conform art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Încheierea recurată a fost pronunțată la 12 mai 2020 și expediată părților prin intermediul oficiului poștal la 15 mai 2020 (f.d. 228, Vol.I).

Recurenta SRL „Agrocenter EuroChem” a recepționat copia încheierii din 12 mai 2020 a Curții de Apel Bălți la 21 mai 2020 (f.d.229, Vol.I).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este depus în termen.

Conform art. 243 alin. (2) din Codul administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins din următoarele motive.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Din materialele cauzei rezultă că, la 17 ianuarie 2020 SRL „Agrocenter EuroChem” a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, prin care a solicitat repunerea apelului în termen, admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată.

Prin încheierea din 12 mai 2020 a Curții de Apel Bălți s-a declarat inadmisibil apelul depus de SRL „Agrocenter EuroChem” împotriva hotărârii din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central.

La fel, s-a constatat că pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut că apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a prezentat motive care ar justifica depășirea termenului de declarare a apelului.

Conform art. 236 alin. (1) și (2) lit. d) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs.

Apelul se declară inadmisibil în special când apelul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.232 alin.(1).

Actele cauzei denotă că dispozitivul hotărârii primei instanțe a fost pronunțat la 27 noiembrie 2019.

Astfel, termenul de declarare a apelului în baza art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, este de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii și a început să curgă de la data de 28 noiembrie 2019, ziua imediat următoare datei pronunțării dispozitivului hotărârii contestate și a expirat la 27 decembrie 2019.

Însă, cererea de apel a fost depusă de SRL „Agrocenter EuroChem” la data de 17 ianuarie 2020, adică peste termenul de 30 de zile prevăzut de lege, mult prea târziu.

SRL „Agrocenter EuroChem” a solicitat repunerea în termen a apelului, invocând că cererea de apel nemotivată a depus-o în termen, doar că din greșală a expediat-o în adresa Curții de Apel Bălți, dar nu la Judecătoria Bălți, sediul Central.

Conform art. 237 alin.(1) Codul administrativ, prevederile art.65 alin.(1)–(3) și (5) se aplică corespunzător pentru repunerea în termenul de apel și în termenul de prezentare a motivării apelului.

Conform art.65 alin. (1) și (2) Codul administrativ, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpă unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului. Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Instanța de recurs reiterează că termenul de declarare a apelului poate fi restabilit dacă persoanele îndreptățite prezintă probe veridice, ce ar confirma imposibilitatea declarării apelului în termen.

Astfel, instanța de apel just a menționat că SRL „Agrocenter EuroChem” nu a prezentat probe pertinente și concludente de repunere a cererii de apel în termen, precum și nu a invocat motive convingătoare în acest sens.

Argumentul invocat de SRL „Agrocenter EuroChem” că cererea de apel nemotivată a depus-o în termen, doar că din greșeală a expediat-o în adresa Curții de Apel Bălți, dar nu la Judecătoria Bălți, sediul Central nu poate fi reținut, deoarece art.232 alin.(1) Codul administrativ, expres stipulează că apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel.

Mai mult, după cum a precizat instanța de apel în încheierea contestată din 12 mai 2020, dar și Biroul Vamal Nord în referința depusă la 29 iunie 2020, instanța de fond la pronunțarea dispozitivului hotărârii din 27 noiembrie 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central a informat participanții la proces despre condițiile de contestare a hotărârii, astfel în dispozitivul hotărârii fiind indicată fraza „Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Bălți în termen de 30 de zile, prin intermediul Judecătoriei Bălți, sediul Central”.

Prin urmare, faptul că reprezentantul legal sau împuternicit al SRL „Agrocenter EuroChem” greșit a expediat cererea de apel nemotivată în adresa Curții de Apel Bălți, dar nu a Judecătoriei Bălți, sediul Central, nu poate fi catalogat ca motiv independent de voința sa din care nu a putut respecta un termen legal. Iar, conform art. 65 alin.(1) coroborat cu art.47 alin. (3) Codul administrativ, culpa reprezentantului împuternicit se atribuie participantului reprezentat.

Conform art. 24 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Participantul care își exercită drepturile procesuale în mod abuziv și nu își îndeplinește obligațiile procesuale cu bună-credință răspunde potrivit legii pentru prejudiciile materiale și morale cauzate.

Contrar acestor prevederi legale, SRL „Agrocenter EuroChem” nu a depus diligența necesară în vederea exercitării căii de atac în termen.

Astfel, instanța de recurs consideră neîntemeiat și argumentul recurenței precum că, prin respingerea cererii privind repunerea în termen a cererii de apel i se îngrădește dreptul de acces la un tribunal garantat de art.20 al Constituției Republicii Moldova și art.6 §1 CEDO. Or, SRL „Agrocenter EuroChem” nu a dat dovadă de diligență și bună credință în realizarea drepturilor sale, ca ulterior să invoce încălcarea dreptului de acces la justiție, în condițiile când personal nu și-a realizat drepturile garantate de legislația în vigoare.

Or, în cazul admiterii cererii și repunerii apelului declarat de SRL „Agrocenter EuroChem” pe rol, se va încălca principiul securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 și preambulul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ceea ce este inadmisibil.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

În cauzele Ceachir contra Moldovei din 15 ianuarie 2008 și Melnic contra Moldovei din 14 noiembrie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de

către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale încalcă drepturile reclamantilor la un proces echitabil.

Tot aici, instanța de recurs accentuează că conform legislației în vigoare, sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Așadar, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată, este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, având în vedere obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

În asemenea circumstanțe, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel just a respins cererea de repunere în termen a apelului și a declarat inadmisibil apelul depus de SRL „Agrocenter EuroChem”.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de SRL „Agrocenter EuroChem” sunt neîntemeiate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de SRL „Agrocenter EuroChem”.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b), art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Agrocenter EuroChem” și se menține încheierea din 12 mai 2020 a Curții de Apel Bălți.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Victor Burduh

Nina Vascan